

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
Министерство за финансии

**ПРЕДЛОГ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА
СПРЕЧУВАЊЕ ПЕРЕЊЕ ПАРИ И ФИНАНСИРАЊЕ НА ТЕРОРИЗАМ, ПО СКРАТЕНА
ПОСТАПКА**

Скопје, октомври 2023 година

В О В Е Д

Предлогот на Закон изменување и дополнување на Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам се доставува до Собранието на Република Северна Македонија врз основа на член 91 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија од 17.11.1991 година и врз основа на член 170 од Деловникот на Собранието на Република Северна Македонија.

I. ОЦЕНА НА СОСТОЈБИТЕ ВО ОБЛАСТА ШТО ТРЕБА ДА СЕ УРЕДИ СО ЗАКОНОТ И ПРИЧИНИ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Превенцијата од перење пари и финансирање на тероризам во Република Северна Македонија е регулирана со Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам (*) („Службен весник на Република Северна Македонија” бр. 151/22). Овој закон ги утврдува мерките и дејствијата за откривање и спречување перење пари и финансирање на тероризам кои ги преземаат задолжените субјекти, како и работењето и надлежностите на Управата за финансиско разузнавање. Овој закон е усогласен со одредбите од 5-та ЕУ Директива за спречување на употребата на финансискиот систем за целите на перење пари и финансирање на тероризам од 2018 година (2018/843).

Причините за поднесување на Предлогот на Закон изменување и дополнување на Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам, произлегоа од потребата за вградување на решенија во насока на имплементација на заклучок од 118-та седница на Владата на Република Северна Македонија од 10 јануари 2023 година, донесен како резултат на разгледување на Информација за потребата од родово-разделени податоци за деловните субјекти и предлог решение за нивно обезбедување. Согласно заклучокот, Министерството за финансии беше задолжено, заедно со Централниот регистар да подготви Предлог на закон за изменување и дополнување на Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам и до 1 декември 2023 година да го достави до Владата. Покрај оваа обврска, во предлогот се вградени/изменети одредби со цел адресирање на недостатоци на одредби од законот утврдени со Извештајот од 5-от круг на евалуација на системот за спречување перење пари и финансирање тероризам на Комитетот MONEYVAL при советот на Европа, усвоен во мај 2023 година. Во тексот на Предлогот на закон се содржани и решенија во насока на имплементација на заклучоци од извршена внатрешна ревизија над работата на Управата за финансиско разузнавање од страна на Министерството за финансии во 2023 година.

II. ЦЕЛИ, НАЧЕЛА И ОСНОВНИ РЕШЕНИЈА НА ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН

Целта на предложениот закон е имплементација на заклучок на Владата на РСМ, на препораки од Извештајот од 5-от круг на евалуација на системот за спречување перење пари и финансирање тероризам на Комитетот MONEYVAL при Советот на Европа, усвоен во мај 2023 година и на препораки од извршена ревизија на работата на Управата за финансиско разузнавање од страна на Министерството за финансии.

Предлогот на Законот ги содржи следните решенија:

- воведување на обврската за внесување на податокот за пол на вистинскиот сопственик во регистарот на вистински сопственици, кој се води при Централниот регистар на Република Северна Македонија,
- прецизирање на одредби поврзани со адресирање на недостатоци на одредби од законот утврдени со Извештајот од 5-от круг на евалуација на системот за спречување перење пари и финансирање тероризам на Комитетот MONEYVAL при советот на Европа, усвоен во мај 2023 година (одредби во врска со мерките за спречување перење пари и финансирање тероризам, надзорот, прекршочните одредби и др.) и

- регулирање на одредбите за плати и ндаоместоци на финансиските разузнавачи вработени во Управата за финансиско разузнавање, согласно препораки од спроведена внатрешна ревизија од страна на Министерството за финансии во Управата, како орган во состав на истото.

III. ОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОД ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН ВРЗ БУЏЕТОТ И ДРУГИТЕ ЈАВНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

За спроведување на овој закон потребни се финансиски средства обезбедени од Буџетот на Република Северна Македонија.

IV. ПРОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА ПОТРЕБНИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ И НАЧИНОТ НА НИВНОТО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ, КАКО И ПОДАТОЦИ ЗА ТОА ДАЛИ СПРОВЕДУВАЊЕТО НА ЗАКОНОТ ПОВЛЕКУВА МАТЕРИЈАЛНИ ОБВРСКИ ЗА ОДДЕЛНИ СУБЈЕКТИ

За спроведување на овој закон потребни се финансиски средства обезбедени од Буџетот на Република Северна Македонија.

V. СКРАТЕНА ПОСТАПКА ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ ПЕРЕЊЕ ПАРИ И ФИНАНСИРАЊЕ НА ТЕРОРИЗАМ

Со оглед на тоа што не се работи за обемен и сложен закон, согласно член 170 од Деловникот на Собранието на Република Северна Македонија, се предлага овој закон да се донесе по скратена постапка.

**ПРЕДЛОГ НА ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА
ЗАКОНОТ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ ПЕРЕЊЕ ПАРИ И ФИНАНСИРАЊЕ НА ТЕРОРИЗАМ,
ПО СКРАТЕНА ПОСТАПКА**

Член 1

(1) Во член 2 став (1) точката 59) од овој закон се додава нова точка, 60, која гласи:

60) „**Финансиска групација**“ е група на правни лица од финансискиот сектор која ја сочинуваат матичното друштво на правното лице, негови подредени друштва, поврзани друштва на подружници на правно лице и поврзани правни лица“.

(2) Точката 60 станува точка 61.

Член 2

Во членот 7 став (1) во точката а) по зборовите „движен имот“ се додаваат зборовите „или изнајмување на имот“.

Член 3

Во членот 13, во ставот (1), под в), зборот „поголема“ се брише, а по зборовите „Република Северна Македонија“ се додаваат зборовите „или поголема“.

Член 4

Во членот 17, во ставот (3) по зборот „клиентот“ на крајот на реченицата се става запирка и се додаваат зборовите „како и историјат на промени на наведените податоци“.

Член 5

Во членот 31, во ставот (3), точка 3), по зборовите „документ за идентификација“ се става запирка и се додаваат зборовите „податок за полот (машки/женски)“.

Член 6

Во членот 42, ставот (3) се менува и гласи:

(3) Во случаите од ставот (2) на овој член, субјектот е должен да го извести високото раководство пред исплатата на премијата од полисата на осигурување и детално да го разгледа и утврди целокупниот деловен однос со клиентот, како и да ја утврди потребата од доставување на извештај согласно член 65 од овој закон.

Член 7

Во членот 48, по ставот (2), се додаваат два нови ставови, (3) и (4), кои гласат:

„(3) Субјектите кои се дел од финансиска групација, се должни да ја имплементираат програмата за спречување на перење пари и финансирање на тероризам на финансиската групација во сите подружници и филијали кои се дел од финансиската групација.

(4) Покрај мерките содржани во програмата од членот 12 на овој закон, програмата на финансиската групација треба да содржи:

- а) политики и процедури за размена на информации за целите на анализа на клиентите и управувањето со ризиците од перење пари и финансирање на тероризам;
- б) обезбедување на усогласеност на ниво на групација при примената на мерките за спречување перење пари и финансирање тероризам, во однос на информациите за клиентите, сметките и трансакциите од страна на филијалите и подружниците, за целите на спречување перење пари и финансирање на тероризам и
- в) примена на соодветни заштитни мерки на доверливост при користење на разменетите податоци и информации.“

Член 8

Насловот пред членот 50 и членот 50 се менуваат и гласат:

„Пренос на парични средства

Член 50

(1) Давателот на платежна услуга на плаќачот е должен да ги обезбеди податоците за плаќачот и примачот на преносот и да ги внесе во формуларот за платен налог или во електронската порака што го придружува преносот на пари од плаќачот до примачот.

(2) Податоците за плаќачот од ставот (1) на овој член се:

- името и презимето, односно називот на плаќачот,
- бројот на сметката, при што доколку недостасува или не може да се утврди, тогаш е потребно да се утврди единствената идентификациска ознака на трансакцијата, која овозможува нејзино следење и
- адресата, односно седиштето на плаќачот.

(3) Доколку податоците за адресата или седиштето на плаќачот не можат да се обезбедат, давателот на платежната услуга на плаќачот е должен да обезбеди еден од следните податоци:

- национален матичен број (на пример единствен матичен број на граѓанинот или единствен матичен број на субјектот за правни лица);
- број на документот за лична идентификација, или идентификациски број на клиентот или датум и место на раѓање.

(4) Податоците за примачот од ставот (1) на овој член се:

- името и презимето, односно називот на примачот и
- бројот на сметката, при што доколку недостасува или не може да се утврди, тогаш е потребно да се утврди единствена идентификациска ознака на трансакцијата, која овозможува нејзино следење.

(5) По исклучок на ставовите (2) и (3) на овој член, во случај на т.н. batch file transfer (збирен пренос) од страна на еден плаќач, поединечните преноси на пари кои се дел од таквиот пренос не мора да ги содржат податоците од ставовите (2) и (3) на овој член, под услов податоците наведени во ставовите (2), (3) и (4) на овој член да се вклучени во збирниот пренос и дека секој поединечен пренос на пари го вклучува најмалку бројот на сметката на плаќачот или единствената идентификациска ознака на трансакцијата доколку преносот на пари се врши без отворање на платежна сметка. Овој исклучок не се применува за збирни преноси од еден плаќач каде што седиштето на давателот на платежните услуги на плаќачот и давателите на платежни услуги на примачот се наоѓаат во Република Северна Македонија.

(6) Кога износот на преносот на пари, вклучително и износот на трансакциите поврзани со тој пренос, не надминува 1.000 евра во денарска противвредност според средниот курс на

Народната банка на Република Северна Македонија на денот на уплата, давателот на платежните услуги на плаќачот е должен да обезбеди дека преносот на пари ги вклучува најмалку следните податоци за плаќачот:

- името и презимето, односно називот на плаќачот;
- бројот на сметката, при што доколку недостасува или не може да се утврди, тогаш е потребно да се утврди единствената идентификациска ознака на трансакцијата.

(7) Давателот на платежна услуга ја потврдува точноста на податоците за плаќачот обезбедени со примена на членовите од 15 до 19 од овој закон, пред да изврши пренос на пари.

(8) Се смета дека давателот на платежна услуга ја верификувал точноста на добиените податоци за плаќачот пред извршување на преносот на пари, доколку претходно воспоставил деловен однос со плаќачот и го идентификувал и го потврдил неговиот идентитет во согласност со членовите од 15 до 19 од овој закон, и доколку постапил согласно членот 37 од овој закон.

(9) По исклучок од ставот (7) на овој член, давателот на платежни услуги не е должен да ја потврди точноста на обезбедените податоци за плаќачот, доколку се исполнети следните услови:

- нема причини за сомневање за перење пари или финансирање тероризам;
- износот на преносот на пари, вклучувајќи го и износот на платежните трансакции кои се поврзани со тој пренос, не надминува 1.000 евра во денарска противвредност според средниот курс на Народната банка на Република Северна Македонија на денот на уплата;
- давателот на платежната услуга не ги примил парите што треба да се пренесат во готовина или како анонимни електронски пари.

(10) Давателот на платежни услуги е должен да донесе процедури за потврдување на комплетноста на податоците од овој член.

(11) Во согласност со проценката на ризикот, давателот на платежните услуги може да ја потврди точноста на добиените податоци без оглед на износот на пренесените пари.

Член 9

По членот 50, се додаваат четири нови членови, 50-а, 50-б, 50-в и 50-г, кои гласат:

„Член 50-а

(1) Давателот на платежна услуга на примачот е должен да потврди дали податоците за плаќачот и примачот на преносот на пари се обезбедени и содржани во формуларот за платен налог или во електронската порака што го придружува преносот на пари, во согласност со членот 50 од овој закон.

(2) Давателот на платежна услуга е должен да донесе процедури за проверка на комплетноста на податоците од ставот (1) на овој член.

(3) Доколку преносот на пари надминува 1.000 евра во денарска противвредност според средниот курс на Народната банка на Република Северна Македонија, давателот на платежни услуги, пред да ја одобри сметката за плаќање на примачот или да ги стави парите на располагање на примачот, е должен да ја потврди точноста на податоците добиени за примачот, во согласност со членовите од 15 до 19 од овој закон, освен ако примачот е веќе идентификуван и неговиот идентитет е потврден во согласност со членовите од 15 до 19 од овој закон и давателот на платежна услуга постапува согласно член 37 од овој закон, а нема причини за сомневање за перење пари или финансирање тероризам.

(4) Кога износот на преносот на пари, вклучително и вредноста на платежните трансакции поврзани со тој пренос, не надминува 1.000 евра во денарска противвредност според средниот курс на Народната банка на Република Северна Македонија, давателот на платежна услуга на примачот не е должен да ја потврди точноста на добиените податоци за примачот, освен доколку:

- парите му се ставаат на располагање на примачот во готовина или во анонимни електронски пари,
- постојат причини за сомневање за перење пари или финансирање тероризам.

(5) Во согласност со проценката на ризикот, давателот на платежни услуги е должен да го потврди идентитетот на примачот без оглед на износот на пренесените пари.

Член 50-б

(1) Давателот на платежни услуги на примачот е должен, со примена на пристапот базиран на проценка на ризик, да донесе процедури за пренос на пари кои не вклучуваат целосни податоци утврдени во членот 50 од овој закон.

(2) Кога преносот на пари не вклучува целосни податоци согласно членот 50 од овој закон, во согласност со проценката на ризикот, давателот на платежна услуга на примачот во своите процедури од ставот (1) на овој член е должен да утврди во кои случаи:

- ќе одбие да изврши пренос на пари;
- ќе го одложи извршувањето на преносот на пари додека не ги обезбеди податоците што недостасуваат, кои мора да ги побара од институцијата посредник во тој пренос или од давателот на платежните услуги на плаќачот;
- ќе изврши пренос на пари и истовремено ќе ги побара податоците што недостасуваат од институцијата посредник во преносот или давателот на платежна услуга на плаќачот.

(3) Доколку давателот на платежна услуга често не дава точни и целосни податоци како што е утврдено во членот 50 од овој закон, давателот на платежните услуги на примачот е должен да го предупреди за тоа, известувајќи го за рокот во кој треба да ги спроведе обврските пропишани со одредбите овој закон. Доколку давателот на платежни услуги не ги почитува обврските пропишани со одредбите од овој закон по добивањето на таквото предупредување и по истекот на определениот рок, давателот на платежните услуги на примачот е должен да одбие идни преноси на пари добиени од овој давател на платежна услуга или да ја ограничи или прекине деловната соработка со него.

(4) Во случаите од ставот (3) на овој член, давателот на платежна услуга на примачот е должен:

- да ја информира Народната банка на Република Северна Македонија за давателот на платежна услуга кој не обезбедува точни и целосни податоци согласно членот 50 од овој закон и за сите мерки преземени во однос на него како што е предвидено во ставот (3) од овој член;
- да утврди дали недостатокот на точни и целосни податоци од членот 50 од овој закон и постоење на други околности, упатуваат на сомневање за перење пари или финансирање тероризам за што ќе поднесе извештај до Управата согласно членот 65 од овој закон.

Член 50-в

(1) Институцијата посредник во преносот на пари е должна да утврди дали сите податоци за плаќачот и примачот се наведени во формуларот за платен налог или во електронската порака што го придружува преносот на пари.

(2) Институцијата посредник во преносот на пари е должна, со примена на пристапот заснован на проценка на ризик, да донесе процедури што ќе ги применува во случај електронската порака за трансфер на пари да не ги содржи податоците од членот 50 од овој закон.

(3) Кога преносот на пари не ги вклучува целосните податоци од членот 50 на овој закон, во согласност со проценката на ризикот, институцијата посредник во преносот на пари е должна во своите процедури да утврди во кои случаи:

- ќе одбие да изврши пренос на пари;
- ќе го одложи извршувањето на преносот на пари додека не ги обезбеди податоците што недостасуваат, кои мора да ги побара од посредникот во тој пренос или од давателот на платежните услуги на плаќачот;
- ќе изврши пренос на пари и истовремено ќе ги побара податоците што недостасуваат од посредникот во преносот или давателот на платежна услуга на плаќачот.

(3) Доколку давателот на платежна услуга често не дава точни и целосни податоци како што е утврдено во членот 50 од овој закон, институцијата посредник во преносот на пари е должна да го предупреди за тоа, известувајќи го за рокот во кој треба да ги спроведе обврските пропишани со одредбите овој закон. Доколку давателот на платежни услуги не ги почитува обврските пропишани со одредбите од овој закон по добивањето на таквото предупредување и по истекот на определениот рок, институцијата посредник во преносот на пари е должна да одбие идни преноси на пари добиени од давателот на платежна услуга или да ја ограничи или прекине деловната соработка со него.

(4) Во случаите од ставот (3) на овој член, институцијата посредник во преносот на пари е должна:

- да ја информира Народната банка на Република Северна Македонија за давателот на платежна услуга кој не обезбедува точни и целосни податоци согласно членот 50 од овој закон и за сите мерки преземени во однос на тоа лице како што е предвидено во ставот (3) од овој член;
- да утврди дали недостатокот на точни и целосни податоци од членот 50 од овој закон и постоење на други околности, упатуваат на сомневање за перење пари или финансирање тероризам за што ќе поднесе извештај до Управата согласно членот 65 од овој закон.

Член 50 -г

(1) Одредбите од членовите 50, 50-а, 50-б и 50-в на овој закон не се применуваат во следниве случаи:

а) кога преносот на пари е извршен со цел да се платат даноци, парични казни или други јавни давачки, а давателот на платежните услуги на плаќачот и давателот на платежните услуги на примачот имаат седиште во Република Северна Македонија;

б) кога преносот на пари е извршен со цел да му се плати на примачот за телекомуникациски услуги, услуги за дистрибуција на електрична енергија, гас, топлинска енергија, вода, услуги за собирање, третман и отстранување отпад, услуги за одржување на станбени згради или други слични услуги при кои се исполнети следните услови:

- износот на преносот на пари не надминува 60.000 денари,
- наплатата за услугите наведени во точката б) треба да се извршат кон платежната сметка на примачот што се користи само за таков вид на плаќања,
- давателот на платежни услуги на примачот треба да може преку такво лице, врз основа на единствениот идентификатор на трансакцијата или други податоци што го придружуваат преносот на пари, да добие податоци за лицето кое има договор со примачот во врска со обезбедувањето на услугите наведени во точката б),
- давателот на платежните услуги на плаќачот и давателот на платежните услуги на примачот имаат седиште во Република Северна Македонија;

- кога трансферот на пари се врши само заради купување стоки или услуги со користење на платежна картичка, инструмент за плаќање со електронски пари, мобилен телефон или кој било друг дигитален или ИТ уред со слични карактеристики, под услов плаќачот и примачот да не се физички лица кои не вршат деловна активност и дека бројот на таквата картичка, инструмент или уред, или единствен идентификатор, го придружува таквиот пренос на начин што овозможува податоците за плаќачот да се добијат преку таков број или идентификатор;
- кога плаќачот и примачот се даватели на платежни услуги кои дејствуваат за себе и во свое име;
- кога плаќачот ќе повлече готовина од неговата сметка;
- кога се исполнети условите од членот 14 на овој закон.

Член 10

Во членот 58, во ставот (1), по зборот „услуги“ се става точка, а зборовите „доколку со друг закон не е поинаку уредено“ се бришат.

Член 11

Во членот 59, по ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

„(3) Финансиските институции се должни да се осигураат дека кореспондентската финансиска институција забранува нејзините сметки да бидат употребени од страна на банки школки.“

Член 12

Во членот 62, ставот (9) се менува и гласи:

„(9) Субјектите се должни документите од ставовите (1) и (2) на овој член да ги стават на располагање по барање на органите на надзор од членот 151 од овој закон.“

Член 13

(1) Во членот 93, во ставот (2), зборот „основицата“ се заменува со зборовите „основната компонента на платата“, а зборовите „утврдена со актот за исплата на плата и надоместоци.“ се бришат.

(2) По членот 93, се додаваат три нови членови, 93-а, 93-б и 93-в, кои гласат:

„Составни делови на платата

Член 93-а

(1) Основната компонента на платата на финансиските разузнавачи ја сочинуваат:

- минимална плата;
- дел на плата за степен на образование;
- дел на плата за ниво и
- дел на плата за стаж.

(2) Минималната плата е онаа, која министерот за труд и социјална политика ја објавува во „Службен весник на Република Северна Македонија“ во согласност со закон.

(3) Делот за плата за степенот на образование, кој е законски минимум за соодветното ниво на работно место, се вреднува на следниов начин:

НИВО НА КВАЛИФИКАЦИИ/ОБРАЗОВАНИЕ	бодови
Ниво на квалификации VI А, 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен	56
Ниво на квалификации VI Б или 180 кредити според ЕКТС	31
Ниво на квалификации V А, 60 до 120 кредити според ЕКТС или вишо образование	11
Ниво на квалификации IV, 240 кредити според ЕЦВЕТ или МКСОО или четиригодишно средно образование	1

(4) Делот на плата за нивото на кое е распореден финансискиот разузнавач е:

а) за категорија А - раководни финансиски разузнавачи:

- ниво А1 - Раководител на Сектор- финансиски разузнавач - 643 бодови;
- ниво А2 - Помошник Раководител на Сектор- финансиски разузнавач - 514 бодови;
- ниво А3 – Раководител на Одделение - финансиски разузнавач - 427 бодови;

б) За Категорија Б- финансиски разузнавачи:

- ниво Б1 - самостоен финансиски разузнавач- 333 бодови;
- ниво Б2 - виш финансиски разузнавач - 282 бодови;
- ниво Б3 - финансиски разузнавач - 261 бодови и
- ниво Б4 - помлад финансиски разузнавач - 217 бодови.

(5) Делот за плата за работен стаж на финансискиот разузнавач се вреднува во износ од 0,5 од збирот на минималната плата, делот на плата за степен на образование и делот на плата на ниво за секоја навршена година работен стаж, а најмногу до 20%.

(6) Финансиските разузнавачи имаат право на посебен надоместок на плата заради специфичноста на работите и задачите, начинот и условите за нивното извршување, зголемениот обем на работа и/ или изложеност на ризик.

(7) Надоместокот од ставот (6) на овој член не може да биде повисок од 10% од износот на основната компонента на плата.

(8) Критериумите за исплата на надоместокот од ставот (7) на овој член со акт ги утврдува директорот на Управата.

Вредност на бод

Член 93-б

(1) Вредноста на бодот за пресметување на платите на финансиските разузнавачи во Управата, се утврдува секоја година со Одлука на директорот на Управата за финансиско разузнавање по претходна согласност на министерот за финансии, која се донесува во рок од 10 дена од денот на донесувањето на Буџетот на Република Северна Македонија, а во рамки на предвидениот буџет и врз основа на вкупниот број на финансиски разузнавачи распоредени по соодветни нивоа за тековната година.

(2) Доколку во рокот не се донесе одлуката од ставот (1) на овој член, се применува вредноста на бодот утврден за минатата година, до донесување на одлука.

(3) Вредноста на бодот за пресметување на платите на финансиските разузнавачи во Управата, не може да биде помала од 0,4% од минималната плата.

Право на надомест за годишен одмор

Член 93 - в

(1) Финансиските разузнавачи имаат право на надомест за годишен одмор - регрес, доколку во Буџетот на Управата се обезбедени финансиски средства за таа намена, а во согласност со Законот за пресметка на плати.

(2) Правото од ставот (1) на овој член го има финансискиот разузнавач под услов да работел во Управата најмалку шест месеци во календарската година.“

Член 14

(1) Во членот 130, во ставот (1), зборовите „Јавното обвинителство на Република Северна Македонија“ се заменуваат со зборовите „Јавните обвинителства“.

(2) Ставот (4) се брише.

(3) Ставот (5) станува став (4).

(4) Ставот (6), кој станува став (5), се менува и гласи:

„(5) Управата може да достави податоци во форма на одговор до органот од ставот (1) на овој член кој ја поднел иницијативата во случаите кога не се утврдени елементите од член 131 став (1) и (4) од овој закон.“

(5) Во ставот (7), кој станува став (6), по зборот „член“, се додаваат зборовите „и од членот 151 став (1) од овој закон“.

Член 15

(1) Во насловот пред членот 153, зборовите „на органите за надзор“ се бришат.

(2) Во членот 153, во ставот (1), по зборовите „Органот за надзор од овој закон“, се додаваат зборовите „или друг надлежен орган“, а зборовите „може во секое време“ се заменуваат со зборовите „е должен“.

Член 16

Во членот 162, по ставот (4), се додава нов став, кој гласи:

„(5) Доколку субјектот кој е предмет на надзор односно одговорното лице во субјектот или претставникот на субјектот, одбие да го прими и/или потпише налогот за надзор или не постапи по налогот за надзор, финансискиот разузнавач ќе состави писмена белешка во која ќе ги наведе причините за одбивањето, непотпишувањето или непостапувањето по налогот за надзор.“

Член 17

Во членот 165, во ставот (3), по зборот „десет“ се додава зборот „работни“.

Член 18

Во членот 186, во ставот (1), се додава нова алинеја, која гласи:

„- одбие да го прими и/или потпише налогот за надзор или не постапи по налогот за надзор согласно со членот 162 став (5) од овој закон.“

Член 19

(1) Во членот 187, алинејата „-не постапи согласно со членот 50 од овој закон“, се менува и гласи: „-не постапи согласно со членовите 50, 50-а, 50-б, 50-в и 50-г од овој закон“.

(2) Во членот 187, во ставот (1), по алинејата 45, се додава нова алинеја, која гласи:

„- не ги достави до Управата бараните податоци, информации и документација согласно член 161 став (2) од овој закон.“

Член 20

Во членот 189, во ставот (1), се додава нова алинеја, која гласи:

„- одбие да го прими и/или потпише налогот за надзор или не постапи по налогот за надзор согласно со членот 162 став (5) од овој закон.“

Член 21

Во членот 192, во ставот (1), се додава нова алинеја, која гласи:

„- одбие да го прими и/или потпише налогот за надзор или не постапи по налогот за надзор согласно со членот 162 став (5) од овој закон.“

Член 22

Во членот 194, во ставот (1), се додава нова алинеја, која гласи:

„- одбие да го прими и/или потпише налогот за надзор или не постапи по налогот за надзор согласно со членот 162 став (5) од овој закон.“

Член 23

Во членот 206, ставот (2), се менува и гласи:

„(2) Одредбите од членот 31 став (2) од овој закон, ќе започнат да се применуваат од 1 јануари 2026 година.“

Член 24

Одредбите од членот 5 на овој закон ќе започнат да се применуваат од 1 јануари 2025 година.

Член 25

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ ПЕРЕЊЕ ПАРИ И ФИНАНСИРАЊЕ НА ТЕРОРИЗАМ

I. ОБЈАСНУВАЊЕ НА СОДРЖИНАТА НА ОДРЕДБИТЕ НА ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН

Со одредбите од членовите 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 и 23 од Предлогот на законот, се врши усогласување со препораките од Извештајот од 5-от круг на евалуација на системот за спречување перење пари и финансирање тероризам на Комитетот MONEYVAL при Советот на Европа, усвоен во мај 2023 година, со кои беа констатирани недостатоци на одредбите на Законот за спречување перење пари и финансирање тероризам.

Со одредбата од членот 5 од Предлогот на законот, се имплементира заклучокот од 118-та седница на Владата на Република Северна Македонија од 10 јануари 2023 година, донесен како резултат на разгледување на Информација за потребата од родово-разделени податоци за деловните субјекти и предлог решение за нивно обезбедување. Согласно заклучокот, Министерството за финансии беше задолжено, заедно со Централниот регистар да подготви Предлог на закон за изменување и дополнување на Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам и до 1 декември 2023 година да го достави до Владата. Со одредбата од членот 24 од Предлог законот, се пропишува рок во кој, Централниот регистар на РСМ, како администратор на регистарот на вистински сопственици ќе го прилагоди софтверското решение за внесување на податокот за пол на вистинскиот сопственик.

Со одредбата од членот 13, се регулира препорака/заклучок од извршена ревизија на работата на Управата за финансиско разузнавање од страна на Министерството за финансии, во однос на регулирање на платите на финансиските разузнавачи вработени во Управата.

II. МЕЃУСЕБНА ПОВРЗАНОСТ НА РЕШЕНИЈАТА СОДРЖАНИ ВО ПРЕДЛОЖЕНИТЕ ОДРЕДБИ

Одредбите од Предлогот на Законот за изменување и дополнување на Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам се насочени кон изменување и дополнување на одредби со цел имплементација на заклучок на Владата на РСМ, на препораки од Извештајот од 5-от круг на евалуација на системот за спречување перење пари и финансирање тероризам на Комитетот MONEYVAL при Советот на Европа, усвоен во мај 2023 година и на препораки од извршена ревизија на работата на Управата за финансиско разузнавање од страна на Министерството за финансии.

III. ПОСЛЕДИЦИ ШТО ЌЕ ПРОИЗЛЕЗАТ ОД ПРЕДЛОЖЕНИТЕ РЕШЕНИЈА

Со Предлогот на Законот за изменување и дополнување на Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам се имплементира заклучок на Владата на РСМ, на препораки од Извештајот од 5-от круг на евалуација на системот за спречување перење пари и финансирање тероризам на Комитетот MONEYVAL при Советот на Европа, усвоен во мај 2023 година и на препораки од извршена ревизија на работата на Управата за финансиско разузнавање од страна на Министерството за финансии.

IV. ИЗВОД НА ОДРЕДБИ ОД ЗАКОНОТ ШТО СЕ МЕНУВААТ

Дефиниции

Член 2

Изразите употребени во овој закон го имаат следново значење:

- 1) „Перење пари“ се дејствијата предвидени со Кривичниот законик како кривично дело перење пари и други приноси од казниво дело;
- 2) „Финансирање на тероризам“ се дејствијата предвидени со Кривичниот законик како кривично дело финансирање на тероризам;
- 3) „Терористички акт“ е кривично дело дефинирано во членот 2 од Меѓународната конвенција за спречување на финансирање на тероризам ратификувана согласно со Законот за ратификација на Меѓународната конвенција за спречување на финансирање на тероризам, („Службен весник на Република Македонија“ број 30/2004), како кривично дело тероризам и други кривични дела поврзани со тероризам предвидени со Кривичниот законик;
- 4) „Терорист“ е физичко лице кое:
 - а) извршува или се обидува да изврши терористички акт на кој било начин, директно или индиректно, незаконски и свесно;
 - б) учествува како соучесник во терористички акт;
 - в) организира или им наредува на други да извршат терористички акт или
 - г) придонесува кон извршувањето на терористички акт од страна на група лица која дејствува со заедничка цел, со намера реализирање на терористичкиот акт и/или со знаење за намерата на групата да изврши терористички акт;
- 5) „Терористичка организација“ е група на терористи која:
 - а) извршува или се обидува да изврши терористички акт на кој било начин, директно или индиректно, незаконски и свесно;
 - б) учествува како соучесник во терористички акт;
 - в) организира или им наредува на други да извршат терористички акт или
 - г) придонесува кон извршувањето на терористички акт од страна на група лица која дејствува со заедничка цел, со намера реализирање на терористичкиот акт и/или со знаење за намерата на групата да изврши терористички акт;
- 6) „Принос од кривично дело“ е принос од кривично дело согласно со Кривичниот законик;
- 7) „Поврзано кривично дело“ е кривично дело кое генерира приход кој може да биде објект на дејствието на кривичното дело перење пари;
- 8) „Имот“ подразбира пари или други средства за плаќање, хартии од вредност, депозити, друг имот од секаков облик и тоа материјален или нематеријален вклучително и виртуелни средства согласно со закон, подвижен или недвижен, други права врз предметите, побарувања, како и јавни исправи и правни документи за сопственост и актива во пишан или во електронски облик или инструменти кои се доказ за имотни права или правни интереси;
- 9) „Финансиски институции“ се:
 - а) банки и штедилници основани со дозвола од гувернерот на Народната банка на Република Северна Македонија чија основна дејност е прибирање депозити и други повратни извори на средства од јавноста и одобрување на кредити во свое име и за своја сметка;
 - б) правни лица кои не се банки или штедилници кои вршат една или повеќе од следниве активности:
 - кредитирање, вклучително и факторинг и финансирање на комерцијални трансакции,
 - издавање и администрирање на платежни средства (парични картички, чекови, патнички чекови, меници),
 - издавање на електронски пари,
 - финансиски лизинг,
 - менувачки работи,
 - платежни услуги во земјата и странство, вклучувајќи положување и повлекување на готовина на платежна сметка, активности поврзани со отворање, водење/одржување и затворање на сметката, извршување на платежни трансакции, издавање на платни инструменти и/или прифаќање на платежни трансакции, парични дознаки (брз трансфер на пари) и услуги за иницирање на плаќања,
 - издавање на платежни гаранции, авали и други форми на обезбедување,

- тргување со инструменти на пазарот на пари,
 - тргување со девизни средства, што вклучува и тргување со благородни метали,
 - тргување со хартии од вредност,
 - тргување со финансиски деривати,
 - управување со средства и портфолио на хартии од вредност за клиенти и/или инвестициско советување на клиенти,
 - давање на услуги на чување на имот на инвестициски и пензиски фондови,
 - купопродажба, гарантирање или пласман на емисија на хартии од вредност,
 - чување на хартии од вредност за клиенти,
 - советување на правни лица во врска со структурата на капиталот, деловната стратегија или други поврзани прашања или давање услуги поврзани со спојување или припојување на правни лица,
 - посредување во склучување договори за кредити и заеми и
 - обработка и анализа на информации за кредитна способност на правни лица;
- в) правни и физички лица кои вршат работи на осигурување, застапување и/или посредување во осигурување на живот со штедна и/или инвестициска компонента и други поврзани осигурувања со штедна и/или инвестициска компонента;
- г) друштва за управување со приватни инвестициски фондови и приватни фондови;
- д) друштва за управување со отворени инвестициски фондови и затворени инвестициски фондови;
- ѓ) друштва за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови;
- е) филијали на странски финансиски институции од потточките а), б), в), г), д) и ѓ) од оваа точка во Република Северна Македонија;
- ж) АД Пошта на Северна Македонија во делот на работењето кој се однесува на поштенски парични упатници;
- з) и други правни или физички лица кои согласно со закон извршуваат една или повеќе активности во врска со одобрување кредити, издавање на електронски пари, издавање и администрирање на кредитни картички, финансиски лизинг, факторинг, форфетинг, давање на услуги на инвестициски советник, посредување при микроплаќање, чуваат или администрираат/дистрибуираат готовина и други финансиски активности утврдени со закон;
- 10) „Деловен однос“ е деловен, професионален или комерцијален однос, кој е поврзан со професионалните и деловните активности на субјектот од членот 5 од овој закон и за кој се очекува во моментот на негово воспоставување да има елемент на времетраење;
- 11) „Повремена трансакција“ е трансакција која не се извршува во рамки на воспоставен деловен однос;
- 12) „Клиент“ е физичко лице, правно лице, странски труст и сличен правен аранжман кое воспоставува, има воспоставено деловен однос со субјектот или извршува повремена трансакција;
- 13) „Трансакција“ е уплата и/или исплата на готовина, уплата (прием) и исплата на депозит, размена на валути, пренос на средства, купување, продавање, размена, прием и пренос на виртуелни средства, склучување договори, набавка и купопродажба на стоки и услуги, продажба или отстапување на основачки вложувања, купопродажба или отстапувања на акции или удели, регистрација на хартии од вредност или пренос на хартии од вредност или друг имот и друга активност која ја вршат субјектите согласно со законските овластувања. Во осигурителната дејност подразбира уплата на премија и исплата на осигурена сума при доживување или исплата при штетен настан, аванс/ заем или откуп на полисата за животено осигурување;
- 14) „Поврзани готовински трансакции“ се две или повеќе готовински трансакции извршени во рок од еден работен ден од извршувањето на првата трансакција од страна на ист клиент или меѓу исти клиенти или вистински сопственици или извршени од страна на повеќе лица во корист на ист клиент;
- 15) „Пари (парични средства)“ се готовина, жирални пари или електронски пари;
- 16) „Готовина“ се книжни и ковани пари кои врз основа на закон се во оптек во Република Северна Македонија или во странска држава;
- 17) „Електронски пари“ се електронски пари согласно со закон;

- 18) „Платежна картичка со претплата (припејд платежна картичка)“ е вид на платен инструмент на којашто се чуваат електронски пари;
- 19) „Виртуелни средства“ претставуваат дигитални записи на вредност или права кои може да се чуваат, тргуваат или пренесуваат по електронски пат со користење на технологија на дистрибуирано зачувување на енкриптирани податоци и записи или која било слична технологија и може да се користат за размена или инвестициски цели. Виртуелните средства не вклучуваат дигитални записи на фиат валути или пари во смисла на закон кои претставуваат законско платежно средство, хартии од вредност и други финансиски средства согласно со закон;
- 20) „Давател на услуги поврзани со виртуелни средства“ е секое физичко или правно лице чија деловна и професионална активност се состои во вршење на една или повеќе активности или во давање на една или повеќе услуги поврзани со виртуелни средства за или во име на друго физичко или правно лице;
- 21) „Услуги или активности поврзани со виртуелни средства“ се активности и услуги поврзани со кои било виртуелни средства и вклучуваат:
- а) чување и администрирање на виртуелни средства или инструменти кои овозможуваат контрола врз виртуелните средства;
 - б) организирање на платформа за тргување со виртуелни средства;
 - в) размена на виртуелни средства за фиат валута, електронски пари или други средства коишто претставуваат законско средство за плаќање;
 - г) размена на виртуелни средства за други виртуелни средства;
 - д) извршување на налози за виртуелни средства за трети лица;
 - ѓ) учество и обезбедување на услуги поврзани со понудата на издавачот и/или продажба на виртуелни средства;
 - е) управување со портфолио со виртуелни средства;
 - ж) прием и пренесување на налози за виртуелни средства и
 - з) обезбедување совети за виртуелни средства.
- 22) „Чување и администрирање на виртуелни средства или инструменти кои овозможуваат контрола врз виртуелните средства“ подразбира чување или контрола на виртуелните средства за трети лица или средства преку кои се пристапува до виртуелните средства, каде што е применливо во форма на приватни криптографски клучеви;
- 23) „Организација на платформа за тргување со виртуелни средства“ значи организирање и раководење со една или повеќе платформи за тргување со виртуелни средства во рамките на кои се овозможува и олеснува спојување на интереси за купување и продажба за виртуелни средства од трети страни и кои можат да комуницираат на начин што резултира со договор, без разлика дали се работи за размена на едно виртуелно средство за друго или виртуелно средство за законско средство за плаќање;
- 24) „Извршување на налози за виртуелни средства во име на трети лица“ значи активност на купување или продажба на една или повеќе виртуелни средства или начување на една или повеќе виртуелни средства во име на трети страни;
- 25) „Учество и обезбедување на услуги поврзани со понудата на издавачот и/или продажба на виртуелни средства“ подразбира пласман на ново-издадени виртуелни средства или виртуелни средства кои се веќе издадени, но кои не се прифатени за тргување на платформа за тргување со виртуелни средства, на одреден круг на купувачи и кои не вклучуваат јавна понуда или понуда за постојните иматели на виртуелни средства на издавачот;
- 26) „Управување со портфолио на виртуелни средства“ значи управување со поединечни портфолија на виртуелни средства, врз основа на претходно склучен договор со индивидуалниот клиент;
- 27) „Прием и пренесување на налози за виртуелни средства“ значи услуга поврзана со виртуелни средства која се дава на правни или физички лица кои се учесници во трговија согласно со закон со која се овозможува прифаќање на одредена вредност во виртуелни средства којашто соодветствува на цената на продадената стока или услуга кон крајниот потрошувач и преку размената на виртуелни средства во фиат валута, односно пари во смисла на закон, се врши пренос на парични средства кон правните и физички лица учесници во трговијата;

- 28) „Издавач на виртуелни средства“ е физичко или правно лице кое нуди каков било вид виртуелни средства или бара прием на такви виртуелни средства во платформа за тргување со виртуелни средства;
- 29) „Јавна понуда на виртуелни средства“ е понуда до трети страни за стекнување виртуелни средства во замена за фиат валута или пари во смисла на закон или пак други виртуелни средства;
- 30) „Обезбедување совети за виртуелни средства“ значи нудење, давање или обезбедување на персонализирани или конкретни препораки на трета страна, или на барање на трета страна или на иницијатива на давателот на услуги на виртуелни средства што дава совети, а во врска со стекнување или продажба на една или повеќе виртуелни средства, или употреба на услуги за виртуелни средства;
- 31) „Криптомат“ е автоматска машина, односно електромеханички уред преку кој давателот на услуга поврзана со виртуелни средства врши тргување, размена или пренос на виртуелни средства за законско средство за плаќање или за други виртуелни средства или обезбедува и други услуги во зависност од типот на криптоматот;
- 32) „Хостиран електронски паричник за виртуелни средства“ значи секое средство кое е обезбедено од страна на давател на услуги поврзани со виртуелни средства за чување и/или администрација на виртуелни средства во име и за сметка за нарачателот или корисникот;
- 33) „Нехостиран електронски паричник за виртуелни средства“ значи секое друго средство за чување и/или администрација на виртуелни средства, освен хостиран електронски паричник на кој се чуваат виртуелни средства;
- 34) „Физички преносливи средства за плаќање“ се патнички чекови, чекови, меници, парични упатници и други физички преносливи средства за плаќање кои се исплаќаат на доносител или се преносливи без ограничување;
- 35) „Даватели на услуги на правни лица илиitrustови“ се физички или правни лица кои во рамките на својата дејност ги даваат следниве услуги на трети лица:
- а) основаат правни лица;
 - б) дејствуваат како или ангажираат друго лице да дејствува како орган на управување или член на органот на управување на правното лице;
 - в) обезбедуваат седиште, деловна адреса, адреса за кореспонденција или други поврзани услуги на правно лице или странски trust;
 - г) дејствуваат како или ангажираат друго лице да дејствува како управител на странски trust или сличен правен аранжман основан со изрична изјава;
 - д) дејствуваат како или ангажираат друго лице да дејствува како содружник или дејствува како акционер за друго лице (освен за трговско друштво што котира на берза);
- 36) „Trust“ е правен однос воспоставен согласно со прописите на друга држава меѓу лице-основач, за време на живот (*inter vivos*) или по смрт, кога имотот се доверува на управување на повереник во корист на корисник/група на корисници или за определена цел;
- 37) „Вистински сопственик“ е секое физичко лице (лица) кое е краен сопственик на клиентот или го контролира клиентот и/или физичко лице (лица) во чие име и за чија сметка се извршува трансакција. Поимот вклучува и физичко лице (лица) кое врши крајна и ефективна контрола над правно лице или странски правен аранжман;
- 38) „Регистар на вистински сопственици“ е информациски систем кој овозможува прием, евидентирање, обработка, чување и размена на податоци и/или документи за вистински сопственици во електронска форма;
- 39) „Носители на јавни функции“ се:
- а) физички лица на кои им е или им била доверена јавна функција во Република Северна Македонија или во друга држава, како:
 - претседатели на држави и влади, министри и заменици или помошници министри,
 - избрани претставници во законодавната власт,
 - судии на врховни или уставни судови или други носители на високи правосудни функции против чија одлука, освен во исклучителни случаи, не може да се користат правни лекови,
 - членови на органи на управување на супервизорски и регулаторни тела и агенции, државна ревизорска институција и членови на одбор на централна банка,
 - амбасадори,

- офицери од висок ранг во вооружените сили (чинови повисоки од полковник),
 - избрани и именувани лица согласно со закон и членовите на органите на управување и надзор на правни лица основани од државата,
 - лица со функции во политички партии (членови на извршните органи на политичките партии),
 - лица на кои им е или им била доверена истакнатата функција во меѓународна организација, како директори, заменици директори, членови на управни и надзорни одбори или други еквивалентни функции и
 - градоначалници и претседатели на совети на општини.
- б) За носители на јавна функција од потточката а) од оваа точка се сметаат лицата најмалку две години по престанокот на извршување на јавната функција, а врз основа на претходно спроведена проценка на ризик од страна на субјектите.
- в) Поимот „носители на јавни функции“ вклучува и:
- членови на семејството на носителот на јавна функција и тоа: брачен другар или лице со кое носителот на јавна функција е во вонбрачна заедница, деца и нивни брачни другари или лица со кои децата на носителот на јавна функција се во вонбрачна заедница или родители на носителот на јавна функција,
 - лице кое се смета за близок соработник на носителот на јавна функција е физичко лице за кое е познато дека има заедничка правна или вистинска сопственост врз правно лице, има склучено договори или воспоставено други блиски деловни врски со носителот на јавна функција или кое е единствен вистински сопственик на правно лице или правен аранжман за кое е познато дека се основани во корист на носителот на јавна функција;
- 40) „Привремени мерки“ се времена забрана за користење или располагање со пари, хартии од вредност, фондови или друг имот, времено чување и обезбедување врз основа на одлука издадена од страна на суд или друг надлежен орган во постапка утврдена со закон;
- 41) „Кореспондентски однос“ е:
- а) кога банка како „кореспондент“ и дава банкарски услуги на друга банка како „респондент“, вклучително и водење на сметка и давање услуги поврзани со водење на сметка како што се управување со готовина, меѓународни преноси на парични средства, порамнување на чекови, плаќање кое се користи директно од страна на трети лица заради извршување работа во нивно сопствено име и услуги на девизно работење и/или
 - б) однос помеѓу и во рамки на банки и други финансиски институции кога слични услуги се даваат преку финансиска институција кореспондент на финансиската институција респондент, како и односи воспоставени за трансакции со хартии од вредност или пренос на парични средства;
 - в) однос помеѓу и во рамки на финансиски институции и даватели на услуги поврзани со виртуелни средства кога слични услуги се даваат преку давателот на услуга поврзана со виртуелни средства кореспондент на финансиската институција респондент, како и односи воспоставени за трансакции со виртуелни средства или пренос на виртуелни средства;
 - г) кога давател на услуги поврзани со виртуелни средства како „кореспондент“ и дава услуги на друг давател на услуги поврзани со виртуелни средства како „респондент“, вклучително и водење на инструменти што овозможуваат контрола над виртуелните средства и услуги поврзани со водење на инструменти што овозможуваат контрола над виртуелните средства, меѓународни преноси на виртуелни средства како и други односи воспоставени за трансакции со виртуелни средства или пренос на виртуелни средства;
- 42) „Пренос на парични средства“ е секоја трансакција, вклучително и парични дознаки, која барем делумно се извршува по електронски пат во име на плаќачот преку давател на платежна услуга со цел средствата да се стават на располагање на примачот преку давател на платежна услуга, без оглед на тоа дали плаќачот и примачот се исто лице и без оглед на тоа дали давателот на платежни услуги на плаќачот и на примачот е еден ист;
- 43) „Пренос на виртуелни средства“ е секоја трансакција со виртуелни средства која се извршува по електронски пат во име на нарачателот преку давател на услуги поврзани со виртуелни средства со цел виртуелните средства да се стават на располагање на примачот без оглед на тоа дали нарачателот и примачот се исто лице и без оглед на тоа дали давателот на услуги поврзани со виртуелни средства на нарачателот и на примачот е еден ист;

- 44) „Програма“ е акт на субјектот кој определува правила, процедури и упатства за примена на мерки и дејствија за спречување на перење пари и финансирање на тероризам за ефикасно намалување и управување со идентификуваниот ризик од перење пари и финансирање на тероризам;
- 45) „Овластено лице“ е лице вработено во субјектот и назначено од органот на управување на субјектот, кое се грижи за спроведување на мерките и дејствијата за спречување на перење пари и финансирање на тероризам и за соработка со Управата;
- 46) „Високо раководство на субјектот“ е лице кое со закон и интерните акти е овластено да управува и е одговорно за работењето на субјектот и кое има соодветни овластувања и функција да носи одлуки кои може да влијаат на изложеноста на субјектот на ризик од перење пари и финансирање на тероризам;
- 47) „Одговорно лице во правно лице“ е одговорно лице согласно со Законот за прекршоците;
- 48) „Shell bank („Банка школка““ е финансиска институција која во државата каде е регистрирана нема деловни простории, вработени и органи на управување и не е членка на банкарска или друг вид групација која е предмет на супервизија на консолидирана основа;
- 49) „Игри на среќа“ се игри на среќа согласно со Законот за игри на среќа и за забавните игри;
- 50) „Група“ е група на трговски друштва која е составена од матичното друштво, друштва ќерки и друштва во кои матичното друштво или друштвото ќерка учествуваат, како и трговски друштва кои се меѓусебно поврзани на начин на кој е уредено со прописите кои ги уредуваат трговските друштва;
- 51) „Национална проценка на ризикот“ е сеопфатен процес на идентификација и анализа на ризиците од перење пари, финансирање на тероризам и финансирање на ширење на оружје за масовно уништување (финансирање на пролиферација) и други релевантни ризици во одредена држава, заради развивање на соодветни мерки за спречување на перење пари и финансирање на тероризам и ефикасна алокација на расположливите ресурси со цел контрола, намалување или елиминирање на утврдените ризици и унапредување на системот за спречување на перење пари и финансирање на тероризам;
- 52) „Единица за финансиско разузнавање“ е централен национален орган надлежен за примање и анализа на извештаи за сомнителни трансакции и други информации од значење за перење пари и финансирање на тероризам и доставување на резултатите од анализата и други дополнителни релевантни информации до надлежните органи кога постојат основи за сомневање за перење пари и финансирање на тероризам;
- 53) „Правно лице“ е единица на локалната самоуправа, политичка партија, јавно претпријатие, трговско друштво, адвокатско друштво, установа, здружение, фондација, сојуз и организациски облик на странска организација, спортско здружение и друго правно лице во областа на спортот, финансиска организација и друга со закон одредена организација регистрирана како правно лице и друг организациски облик на кој му е признато својството на правно лице;
- 54) „Правен аранжман“ е труст и друга слична правна форма основана согласно со регулатива на странска држава;
- 55) „Високоризични земји“ се земји кои не ги спровеле или недоволно ги спровеле меѓународните стандарди за спречување на перење пари и финансирање на тероризам, како и земји утврдени од страна на ФАТФ, Европската Унија како и земји за кои надлежните меѓународни тела бараат преземање на соодветни противмерки или земји утврдени во согласност со националната проценка на ризик;
- 56) „ФАТФ - Работна група за финансиска акција“ е меѓувладино тело формирано од земјите на Г7 во 1989 година со цел да поставува стандарди и промовира ефикасно спроведување и унапредување на стандардите како и следење на ефективното спроведување на законските, регулаторни и оперативни мерки за спречување на перење пари, финансирање тероризам и финансирање на ширење на оружје за масовно уништување (финансирање на пролиферација) на меѓународно ниво;
- 57) „Препораките на ФАТФ“ се меѓународни стандарди за спречување на перење пари, финансирање тероризам и финансирање на оружје за масовно уништување (финансирање на пролиферација) издадени од ФАТФ;

58) „Непрофитни организации“ се правни лица, правни аранжмани или организации кои примарно се вклучени во прибирање или прераспределба на средства за добротворни, религиозни, културни, образовни или социјални цели или друг вид на добротворни активности;

59) „Финансирање на ширење на оружје за масовно уништување“ подразбира обезбедување средства или финансиски услуги што се користат, целосно или делумно, за производство, стекнување, поседување, развој, извоз, транснационален превоз, посредување, транспорт, трансфер, складирање или употреба на нуклеарно, хемиско или биолошко оружје и нивните средства за испорака и сродни материјали (вклучително и двете технологии и стоки со двојна употреба што се користат за нелегитимни цели), во спротивност со закон или правен акт на меѓународна организација и

60) Поимите интероперабилност, електронски документ, средство за електронска идентификација, издавач на средство за електронска идентификација и шема за електронска идентификација го имаат истото значење согласно со Законот за електронско управување и електронски услуги и Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги.

Член 7

(1) Нотарите, адвокатите и адвокатските друштва кои вршат јавни овластувања согласно со закон се должни да ги применуваат мерките и дејствијата за спречување на перење пари и финансирање на тероризам во случаите кога даваат правни услуги за нивните клиенти кои се однесуваат на следниве активности:

- а) купување и продавање на недвижен имот и движен имот;
- б) управување со пари, хартии од вредност или друг имот или средства на клиентот;
- в) отворање и управување со сметки во банка, штедни влогови, сефови или сметки за тргување со хартии од вредност (анг. Securities accounts);
- г) организирање на прибирање средства за основање, на работа или менаџирање на правни лица;
- д) основање, работење или управување со правни лица или правни аранжмани, купување и продажба на правни лица или правни аранжмани како и која било форма на помош, поддршка или совет, директно или преку друго лице за целите на продажба или купување на правни лица или правни аранжмани.

(2) Обврските кои произлегуваат од овој закон не се однесуваат на адвокатите и адвокатските друштва кога вршат функција на одбрана и застапување на клиентот во судска постапка. Во овој случај адвокатите и адвокатските друштва, на барање на Управата, во рок од седум дена треба да достават образложение во писмена форма за причините поради кои не постапиле согласно со одредбите од овој закон.

Анализа на клиентот

Член 13

Субјектите се должни да спроведуваат анализа на клиентот во следниве случаи:

- а) кога се воспоставува деловен однос со клиентот;
- б) кога се извршува повремена трансакција во износ од 15.000 евра или повеќе во денарска противвредност според средниот курс на Народната банка на Република Северна Македонија, без оглед дали трансакцијата се извршува како една операција или неколку операции кои се меѓусебно очигледно поврзани;
- в) кога се извршува повремена трансакција која претставува пренос на парични средства, вклучувајќи и виртуелни средства во вредност поголема од 1.000 евра во денарска противвредност според средниот курс на Народната банка на Република Северна Македонија;
- г) кај игри на среќа во случај на уплата и исплата на добивка, како и при купување или исплаќање на чипови или кредити во износ од 1.000 евра или повеќе во денарска противвредност според средниот курс на Народната банка на Република Северна Македонија, без оглед дали трансакцијата се извршува како една трансакција или неколку трансакции кои

се меѓусебно очигледно поврзани и кои вкупно достигнуваат вредност од 1.000 евра или повеќе во денарска противвредност според средниот курс на Народната банка на Република Северна Македонија;

д) кога постои сомневање за вистинитоста или соодветноста на претходно добиените податоци за идентитетот на клиентот или вистинскиот сопственик и

ѓ) кога постои сомневање за перење пари или финансирање на тероризам, без оглед на каков било исклучок или износ на средства.

Идентификување и потврдување на идентитетот на клиентот

Член 17

(1) Кога клиентот е физичко лице се идентификува и се потврдува неговиот идентитет со поднесување на оригинален и важечки документ за идентификација, издаден од надлежен орган, а доколку е возможно и со употреба на средства за електронска идентификација издадени во рамки на регистрирана шема за електронска идентификација на високо ниво на сигурност согласно со закон.

(2) Од документот од ставот (1) на овој член, а доколку е возможно и од податоците за идентификација на лица кои употребуваат средства за електронска идентификација, се утврдува име, презиме, дата и место на раѓање, место и адреса на живеалиште или престојувалиште, единствен матичен број или број за идентификација и број на важечкиот документ за идентификација или сериски број на средството за електронска идентификација, органот кој го издал документот и дата на важење, односно назив на издавачот на средството за електронска идентификација и периодот на важност на средството за електронската идентификација.

(3) Кога клиентот е правно лице се идентификува и неговиот идентитет се потврдува со документ за регистрација во оригинал или копија заверена на нотар, издаден од надлежен орган на државата во која е регистрирано правното лице која не смее да биде постара од шест месеци, вклучително и со употреба на средства за електронска идентификација издадени во рамки на регистрирана шема за електронска идентификација на високо ниво на сигурност согласно со закон доколку е возможно. Документот за регистрација или основање се поднесува во хартиена и/или електронска форма. Документите за регистрација издадени од надлежен орган на странска држава, треба да бидат преведени на македонски јазик од страна на овластен судски преведувач.

(4) Од документот од ставот (3) на овој член, а доколку е возможно и од податоците за идентификација на правни лица кои употребуваат средства за електронска идентификација, се утврдува називот, правната форма, седиштето, даночниот број или друг регистрациски број на правното лице, законскиот застапник, органот на управување или лицата овластени за воспоставување на деловен однос, односно извршување на трансакција во име на клиентот.

(5) Кога клиентот е правен аранжман се идентификува и неговиот идентитет се потврдува со акт за основање на правниот аранжман во оригинал или копија заверена на нотар од која се утврдува формата, седиштето, даночниот број или друг регистрациски број на правниот аранжман, основачот/ите, повереникот/ците, корисник или група на корисници на правниот аранжман, законскиот застапник, органот на управување и лицата овластени за воспоставување на деловен однос, односно извршување на трансакција во име на клиентот.

(6) Субјектите задолжително задржуваат копија во хартиена и/или електронска форма од документите од ставовите (1), (3) и (5) на овој член, како и електронски записи од податоците од ставовите (1), (3) и (5) на овој член за идентификација на лица кои употребиле средства за електронска идентификација обезбедени преку употреба на средствата за електронска идентификација издадени во рамки на регистрирана шема за електронска идентификација на високо ниво на сигурност, при што применуваат технички и организациски мерки согласно со прописите за заштита на личните податоци согласно со закон.

(7) Субјектите може да побараат и други податоци, информации и документи од клиентот и/или сигурни и независни извори за потврдување на идентитетот на клиентот.

(8) Идентификација и потврдување на идентитетот на клиентот со користење на средства за електронска идентификација издадени во рамки на регистрирана шема за електронска идентификација на високо ниво на сигурност согласно со овој закон не е дозволена:

- 1) за производи, услуги, трансакции или канали на дистрибуција за кои е утврден висок ризик од перење пари и финансирање на тероризам во согласност со одредбите од овој закон;
- 2) ако клиентот е малолетно физичко лице;
- 3) ако клиентот е физичко или правно лице кое е државјанин или има живеалиште или престојувалиште, односно седиште во високоризична држава во согласност со одредбите од овој закон;
- 4) ако субјектот утврди дека средството за електронска идентификација не е валидно, а издавачот на регистрираната шема за електронска идентификација сè уште не го суспендирал истото;
- 5) ако средството за електронска идентификација не ги содржи потребните податоци согласно со овој член.

Внесување на податоци во регистарот

Член 31

(1) Трговските друштва, подружници и филијали на странски трговски друштва и странски трговец поединец, здруженија, сојузи, фондации, комори, синдикати, политички партии, задруги, верски заедници, заедници на сопственици, претставништва на странски трговски друштва или други организации ги внесуваат податоците за нивните вистински сопственици во регистарот во рок од 15 дена од уписот на деловниот субјект во трговскиот регистар и во регистарот на други правни лица во рок од 15 дена од промената на податоците за вистинскиот сопственик.

(2) Трустовите и правните аранжмани ги внесуваат податоците за нивниот/те вистински сопственик/ци во регистарот во рок од 15 дена од денот кога повереникот/управителот или лице кое извршува активности, еднакви или слични како оние опишани со членот 22 од овој закон, се стекнал со седиште или престојувалиште во Република Северна Македонија, односно во име на трустот или правниот аранжман стекнал имот односно воспоставил деловни односи со субјектите пропишани со овој закон или од денот кога добил единствен даночен број (ЕДБ) во Република Северна Македонија согласно со закон.

(3) Во регистарот се запишуваат следниве податоци:

1) податоци за правниот субјект со исклучок на правните аранжмани: назив, седиште, ЕМБС и даночен број, датум на основање и бришење на деловниот субјект кои по службена должност и автоматски се преземаат и евидентираат од единствениот трговски регистар и регистарот на други правни лица;

2) податоци за правен аранжман: назив, датум и место на основање, даночен број или друг идентификациски број и земја под чие право е основан;

3) податоци за вистинскиот сопственик: име и презиме (лично име), единствен матичен број или друг идентификациски број, адреса на живеалиште, односно престојувалиште, датум на раѓање и државјанство, кои по службена должност и со користење на електронски средства се преземаат од Централниот регистар на население, со внесување на единствениот матичен број на граѓанинот, за граѓани на Република Северна Македонија кои живеат во државата или во странство, како и странци со уреден престој во Република Северна Македонија подолго од една година или се внесуваат од страна на подносителот за странец со латинско писмо, како што се запишани во важечкиот документ за идентификација;

4) податоци за сопственоста на вистинскиот сопственик и

5) податоци за денот од кога лицето/та се стекнало/е со својство на вистински сопственик согласно со овој закон.

(4) Странски државјани со уреден престој во Република Северна Македонија подолго од една година покрај податоците од ставот (3) точка 3) на овој член внесуваат и податок за странски идентификациски број, странска адреса (адреса на постојан престој-живеалиште) и држава на постојан престој согласно со важечкиот документ за идентификација.

(5) Администраторот на регистарот го води и управува регистарот на начин што:

- покрај последниот статус на податоците за вистинските сопственици, исто така, се чуваат сите претходни записи, измени на податоци и бришење според времето и видот на настанот и

- податоците во регистарот се достапни десет години по бришењето на правниот субјект од надлежен регистар.

(6) Внесувањето на податоците се врши електронски, преку веб-порталот на администраторот на регистарот, без надоместок во законски предвидените рокови, со примена на технички и организациски мерки согласно со прописите за заштита на личните податоци.

(7) Доколку подносителот на пријавата во регистарот на вистински сопственици поднел пријава која содржи очигледни технички грешки, истиот може да ја исправи во рок од три дена од денот на поднесување на пријавата.

(8) Во случај на недостапност на системот на Централниот регистар на население, како и во случај кога конкретниот ЕМБГ не е евидентиран во рамките на истиот, податоците за: лично име (име и презиме), единствен матичен број или друг идентификациски број, адреса на живеалиште, односно престојувалиште, датум на раѓање, државјанство за граѓани на Република Северна Македонија кои живеат во државата или во странство, како и странски државјани со уреден престој во Република Северна Македонија подолго од една година, се внесуваат рачно од страна на подносителот на пријавата.

(9) Министерот за финансии го пропишува начинот на внесување, пријавување, исправка и бришење на податоците од регистарот, начинот на изразување на висината на уделот (индикатор за утврдување на сопственоста), начинот на пребарување и користење, начинот на одржување и администрирање и техничките барања (потреби) за воспоставување на регистарот.

Клиент - носител на јавна функција

Член 42

(1) Кога субјектот врши трансакции или воспоставува деловен однос со клиент - носител на јавна функција, субјектот е должен покрај мерките утврдени во членот 15 од овој закон да ги преземе и следниве мерки на засилена анализа:

а) воспостави системи за управување со ризик за да утврди дали клиентот или вистинскиот сопственик е носител на јавна функција, вклучително и да обезбеди негова/нејзина изјава;

б) да обезбеди одобрение од високото раководство пред воспоставување на деловен однос со клиент - носител на јавна функција и/или вистинскиот сопственик, како и да обезбеди согласност за продолжување на деловниот однос со постоечки клиент - носител на јавна функција и/или вистинскиот сопственик кој во меѓувреме станал носител на јавна функција;

в) да преземе соодветни мерки за утврдување на изворот на богатството и изворот на средства на клиентот и вистинскиот/те сопственик/ци идентификувани како носители на јавна функција и

г) да врши постојано засилено следење на деловниот однос.

(2) Субјектот е должен да преземе мерки со кои ќе утврди дали корисникот и/или вистинскиот сопственик на корисникот на животното осигурување и други осигурувања поврзани со вложување е носител на јавна функција.

(3) Во случаите од ставот (2) на овој член, субјектот е должен да го извести високото раководство пред исплатата на премијата од полисата на осигурување и детално да го разгледа и утврди целокупниот деловен однос со клиентот.

(4) Меѓународните организации акредитирани во Република Северна Македонија на своите официјални веб-страници објавуваат податоци за директори, заменици директори, членови на одбори и други еквивалентни функции во меѓународната организација.

(5) Управата води ажурирана листа на функции во Република Северна Македонија кои се сметаат за јавни функции согласно со овој закон и истата ја објавува на својата веб-страница.

Примена на мерките и дејствијата за спречување на перење пари и финансирање на тероризам од страна на подружници и филијали на субјектот

Член 48

(1) Субјектот кој има свои подружници или филијали во друга држава треба да обезбеди примена на мерките за спречување на перење пари и финансирање на тероризам во подружниците или филијалите.

(2) Во случај кога прописите на државата во која подружницата или филијалата од ставот (1) на овој член има седиште, не дозволуваат примена на мерките од ставот (1) на овој член, субјектот треба веднаш да го информира соодветниот орган на надзор од членот 151 од овој закон.

Обезбедување и проследување информации кај пренос на парични средства Член 50

(1) Финансиските институции се должни при уплата на износ од 1.000 евра или друга валута во противвредност на 1.000 евра или повеќе во денарска противвредност според средниот курс на Народната банка на Република Северна Македонија на денот на уплата, заради пренос на парични средства преку меѓународниот платен промет, да обезбедат податоци за:

а) плаќачот - од кои може да се утврди и верификува неговиот идентитет и тоа:
- името и презимето, односно називот на плаќачот,
- бројот на сметката, при што доколку недостасува или не може да се утврди, тогаш е потребно да се утврди единствената идентификациска ознака на трансакцијата, кој овозможува нејзино следење и
- адреса или број на националниот важечки документ за идентификација или идентификациски број на клиентот или датум и место на раѓање;

б) примачот - од кои може да се утврди неговиот идентитет и тоа:
- името и презимето, односно називот на примачот и
- бројот на сметката, при што доколку недостасува или не може да се утврди, тогаш е потребно да се утврди единствена идентификациска ознака на трансакцијата, која овозможува нејзино следење.

(2) Финансиските институции се должни при уплата на износ од 1.000 евра или друга валута во противвредност на 1.000 евра или повеќе во денарска противвредност според средниот курс на Народната банка на Република Северна Македонија на денот на уплата, заради пренос на парични средства преку домашниот платен промет, да ги обезбедат податоците за плаќачот од кои може да се утврди и верификува неговиот идентитет. Доколку поради технички причини, обезбедените податоци не можат да ги проследат, се проследува само податокот за бројот на сметката или единствената идентификациска ознака на трансакцијата.

(3) Финансиските институции од ставот (2) на овој член, по барање на финансиската институција која треба да ја изврши исплатата или на надлежните органи, се должни податоците од ставот (1) на овој член да ги стават на располагање најдоцна во рок од три работни дена од доставување на барањето.

(4) Финансиските институции кои се јавуваат како посредници во преносот на парични средства за износи од 1.000 евра или друга валута во противвредност на 1.000 евра или повеќе во денарска противвредност според средниот курс на Народната банка на Република Северна Македонија на денот на трансферот, во меѓународниот платен промет, се должни да ги проследат податоците за плаќачот од ставот (1) на овој член до финансиската институција којашто ќе ја врши исплатата на средствата.

(5) Кога се вршат исплати при пренос на парични средства во меѓународниот платен промет во износ од 1.000 евра или друга валута во противвредност на 1.000 евра или повеќе во денарска противвредност според средниот курс на Народната банка на Република Северна Македонија на денот на исплата, финансиските институции се должни да обезбедат податоци од финансиската институција на плаќачот за идентитетот на плаќачот и во рамките на своите интерни акти да утврдат дали недостасуваат дел од податоците од ставовите (1), (2) и (4) на овој член и начинот на постапување со таквите трансфери. Субјектите треба да ги побараат податоците кои недостигаат или да го одбијат извршувањето на трансферот.

(6) Финансиските институции можат да го ограничат или прекинат деловниот однос со финансиските институции кои не ги обезбедуваат, односно проследуваат податоците предвидени со ставовите (1), (2), (4) и (5) на овој член.

(7) Одредбите од овој член не се однесуваат на следниве видови трансфери:

- користење картички за повлекување средства од сметка во банка, банкомати или преку пост терминали и за плаќање во трговијата на мало,
- трансфери и порамнувања кај кои и плаќачот и примачот се банки коишто трансферот го вршат во свое име и за своја сметка и
- плаќања на данок, парични казни и други јавни давачки.

Забрани

Член 58

(1) Се забранува плаќање со готовина на стоки и услуги во износ од 3.000 евра или повеќе во денарска противвредност во вид на една или повеќе очигледно поврзани трансакции, што не е извршено преку банка, штедилница или преку сметка во друга институција која дава платежни услуги, доколку со друг закон не е поинаку уредено.

(2) Субјектите што со закон се овластени за регистрација на хартии од вредност, друг имот или правни работи или за пријавување или вршење на пренос на пари, хартии од вредност или друг имот, можат да извршат таква регистрација или пренос само ако клиентот поднесе доказ дека преносот на парите над износот од ставот (1) на овој член е извршен преку банка, штедилница или преку сметка во друга институција која дава платежни услуги.

(3) Забраната од ставот (1) на овој член не се однесува на приредувачите на игри на среќа.

(4) Се забранува вршење на трансакции поврзани со размена на виртуелни средства за пари во смисла на закон кои се вршат со готовина во износ повеќе од 500 евра во денарска противвредност според средниот курс на Народната банка на Република Северна Македонија на денот на вршењето на трансакцијата, во вид на една или повеќе очигледно поврзани трансакции, што не е извршено преку банка, штедилница или преку сметка во друга институција која дава платежни услуги.

Член 59

(1) Се забранува финансиските институции и давателите на услуги поврзани со виртуелни средства да воспоставуваат или да го продолжат деловниот однос со Shell bank (банките школки) и да започнат или продолжат кореспондентски деловен однос со банка за која знаат дека дозволува отворање и работење со сметки на Shell bank (банките школки).

(2) Се забранува банки школки на кој било начин да вршат финансиски активности во Република Северна Македонија.

Чување на податоци

Член 62

(1) Субјектите се должни да чуваат документи или електронски записи обезбедени со мерките за анализа на клиентот, клиентското досие и деловната кореспонденција, резултатите од каква било анализа спроведена врз клиентот или вистинскиот сопственик, во електронска или пишана форма, десет години од престанокот на деловниот однос со клиентот или од датумот на извршувањето на повремениот трансакција.

(2) Субјектите се должни да чуваат документи или електронски записи за сите трансакции десет години по извршувањето на истите вклучувајќи ги придружните докази и записи за трансакциите кои се состојат од оригинални документи или копии кои може да послужат како докази во судска постапка, кои се неопходни за да се идентификуваат и да се овозможи реконструкција на индивидуални трансакции.

(3) Субјектите се должни податоците, да ги чуваат, на начинот на кој ги доставиле до Управата, десет години од денот на доставувањето. По истекот на овој рок, субјектите се должни да ги избришат личните податоци на клиентот.

(4) Финансиските институции и давателите на услуги поврзани со виртуелни средства се должни да ги чуваат податоците за плаќачот, односно нарачателот и примачот на безготовинскиот пренос на парични средства или пренос на виртуелни средства од членовите 50 и 51 од овој закон, десет години од извршениот пренос.

(5) Регистарот од членовите 52, 53, 54, 55, 56 и 57 од овој закон задолжително се чува десет години од последниот заведен податок.

(6) Субјектите се должни да чуваат копии од документацијата од членот 69 од овој закон, десет години од денот на извршената внатрешна контрола.

(7) Во случај на престанок на постоењето на субјектот, обврската за чување на податоците во рокот определен во ставот (1) на овој член се пренесува врз правните наследници на субјектот.

(8) Ако нема правни наследници на правното лице, обврската за чување на податоците од ставот (1) на овој член се пренесува врз неговите основачи.

(9) Субјектите се должни документите од ставот (1) на овој член да ги стават на располагање по барање на органите на надзор од членот 151 од овој закон.

(10) По барање на Управата субјектите се должни да ги чуваат податоците од ставот (1) на овој член подолго од десет години.

Плата, осигурување и надоместоци на финансискиот разузнавач

Член 93

(1) Финансиските разузнавачи имаат право на плати, надоместоци на плата и други надоместоци кои се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија.

(2) Финансискиот разузнавач, поради специфичностите на работите кои ги извршува, има право на плата зголемена за 30% од основницата утврдена со актот за исплата на плата и надоместоци.

(3) На финансискиот разузнавач во случај на привремена неспособност за работа, настаната при вршење или по повод вршење на работите и задачите, му припаѓа надоместок во висина на тековната плата за времето на отсуство од работа.

(4) На финансискиот разузнавач согласно со прописите за пензиско и инвалидско осигурување, стажот на осигурување му се смета со зголемено траење, така што старосната граница за стекнување на право на старосна пензија се намалува зависно од степенот на зголемување на стажот и тоа за по една година за секои четири години поминати на работни места на кои ефективно поминати 12 месеци се сметаат во стаж на осигурување како 15 месеци.

(5) Управата ги осигурува финансиските разузнавачи во случај на смрт, телесно оштетување или губење на работната способност за време на вршење на работите од нивна надлежност.

Доставување иницијатива до Управата

Член 130

(1) Јавното обвинителство на Република Северна Македонија, Министерството за внатрешни работи, Министерството за финансии - Управа за финансиска полиција, Министерството за финансии - Царинска управа, Агенцијата за разузнавање, Министерството за одбрана – Сектор – Служба за воена безбедност и разузнавање, Агенцијата за национална безбедност и Државната комисија за спречување на корупција, може да достават иницијатива до Управата, ако постојат причини за сомневање на перење пари и финансирање на тероризам.

(2) Иницијативата за вршење анализа од ставот (1) на овој член во писмена форма доставена на безбеден начин треба да содржи:

1) податоци за лицето на кое се однесува иницијативата и тоа за:

- физичко лице име, презиме, дата на раѓање, број на документ за идентификација, живеалиште, односно престојувалиште, ЕМБГ и

- правно лице назив, седиште, ЕМБС, ЕДБ и други податоци;

2) причините за сомневање за перење пари и/или финансирање на тероризам, како и податоци за видот и начинот на извршување на претходно кривично дело, а кои се утврдени во текот на извршувањето на надлежностите.

(3) Кога иницијативата од ставот (1) на овој член не е образложена и не ги содржи податоците од ставот (2) на овој член Управата ќе ја врати иницијативата на органот кој ја поднел на дополнување.

(4) Доколку во рок од десет дена иницијативата од ставот (1) на овој член не е дополнета согласно со ставот (2) на овој член, Управата по писмен пат го известува органот кој ја поднел дека не може да постапи по така доставената иницијатива.

(5) Кога Управата постапува по иницијативата од ставот (1) на овој член и утврди дека постојат основи на сомневање за сторено кривично дело перење пари и/или финансирање на тероризам или друго кривично дело, Управата постапува согласно со членот 131 од овој закон.

(6) Управата го известува органот од ставот (1) на овој член за исходот од постапувањето по иницијативата.

(7) За целите на борбата против перењето пари, поврзаните казниви дела и финансирањето на тероризам, Управата може да разменува податоци со кои располага во своите бази на податоци со органите од ставот (1) на овој член по нивно образложено барање во писмена форма или по сопствена иницијатива.

Посебни надлежности на органите за надзор

Член 153

(1) Органот за надзор од овој закон, доколку врз основа на друг закон издава лиценци на субјектите согласно со членот 5 од овој закон, односно овластувања на субјекти со цел да се потврди усогласеноста со пропишаните услови за издавање на дозвола за работа, односно одобреност или функции на член на органот на управување во согласност со прописите, може во секое време да прибави по службена должност податоци за осудуваност, односно неосудуваност на лица во врска со кои се проверува исполнување на условите за лица кои поседуваат репутација или нивните соработници доколку со друг закон не е поинаку уредено.

(2) Соработник во смисла на ставот (1) на овој член, доколку со друг закон не е поинаку уредено е физичко лице коешто заедно со физичко лице кое е основач, содружник или вистински сопственик на субјектот, акционер со квалификувано учество во субјектот согласно со други закони со кои се уредува квалификувано учество или заедно со физичко лице кое е предложено за член на високото раководство на субјектот, директно или индиректно и/или преку договор, остварува контрола врз домашно или странско трговско друштво.

(3) За лице кое не поседува репутација согласно со ставот (1) на овој член, доколку со друг закон не е поинаку уредено ќе се смета лице кое е осудено со правосилна судска пресуда на безусловна казна затвор над шест месеци, сè додека траат правните последици од пресудата и/или има соработник којшто е осуден со правосилна судска пресуда на безусловна казна затвор над шест месеци, сè додека траат правните последици од пресудата.

(4) Податоците од ставот (1) на овој член се користат само за целите за кои се обезбедени и не можат да бидат соопштени или ставени на располагање на трети лица.

Член 186

(1) Глоба во износ од 80.000 до 120.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице (голем трговец), ако:

- не спроведува процедура на анализа на клиентот согласно со членот 13 од овој закон,
- не спроведе засилена анализа при воспоставување на коресподентен однос согласно со членот 40 од овој закон,
- не одбие воспоставување на деловен однос или изврши трансакција или не го прекине деловниот однос со клиентот согласно со членот 46 ставови (1) и (2) од овој закон,
- воспостави или продолжи деловен однос со shell bank (банки школки) и да започне или продолжи коресподентски деловен однос со банка за која знае дека дозволува отворање и работење со сметки на банки школки спротивно на членот 59 став (1) од овој закон,
- доколку врши финансиски активности на shell bank (банка школка) спротивно на членот 59 став (2) од овој закон,
- отвори и одржува сметки, штедни книшки и сефови во анонимна форма, шифрирана форма или под измислени имиња, односно врши и други услуги кои посредно или непосредно овозможуваат прикривање на идентитетот на клиентот, односно анонимност согласно со членот 60 став (1) од овој закон,
- дава услуги поврзани со виртуелни средства кои посредно или непосредно овозможуваат прикривање на идентитетот на клиентот како и врши трансакции со такви виртуелни средства согласно со членот 60 став (2) од овој закон,

- користи ресурси или средства преку информатички систем кои овозможуваат или олеснуваат прикривање на идентитетот на клиентот или кои го оневозможуваат или отежнуваат следењето на трансакциите поврзани со виртуелни средства согласно со членот 60 став (3) од овој закон,
- прифаќа плаќања кои се вршат со употреба на анонимна платежна картичка со претплата (припејд-картичка) согласно со членот 61 од овој закон,
- не достави до Управата податоци, информации и документи согласно со членот 65 став (1) од овој закон,
- банката не стави во употреба или не го надгради софтверот за автоматска обработка на податоците согласно со членот 70 од овој закон,
- се повикува на деловна тајна спротивно на членот 74 од овој закон,
- не ги достави побараните податоци, достави нецелосни или неточни податоци или не ги достави во рок согласно со членот 128 од овој закон,
- не постапи согласно со налогот за следење на деловен однос од членот 132 од овој закон,
- не ја задржи трансакцијата врз основа на издадениот налог согласно со членот 133 од овој закон.

(2) За дејствијата од ставот (1) на овој член на правно лице (среден трговец) ќе му се изрече глоба во износ од 60.000 до 80.000 евра во денарска противвредност.

(3) За дејствијата од ставот (1) на овој член на правно лице (мал трговец) ќе му се изрече глоба во износ од 40.000 до 60.000 евра во денарска противвредност.

(4) За дејствијата од ставот (1) на овој член, на правно лице (микротрговец) ќе му се изрече глоба во износ од 20.000 до 40.000 евра во денарска противвредност.

(5) За дејствијата од ставот (1) на овој член, на правните лица од ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член може да им се изрече прекршочна санкција привремена забрана за вршење одделна дејност согласно со закон. Управата може да достави образложен предлог за привремено или трајно одземање на лиценца, односно дозвола за работа на правното лице до органите надлежни за нивно издавање согласно со закон.

(6) Глоба во износ од 12.000 до 18.000 евра во денарска противвредност за дејствијата од ставот (1) на овој член ќе му се изрече за прекршок и на одговорното лице во правното лице од ставот (1) на овој член.

(7) Глоба во износ од 9.000 до 12.000 евра во денарска противвредност за дејствијата од ставот (1) на овој член ќе му се изрече за прекршок и на одговорното лице во правното лице од ставот (2) на овој член.

(8) Глоба во износ од 6.000 до 9.000 евра во денарска противвредност за дејствијата од ставот (1) на овој член ќе му се изрече за прекршок и на одговорното лице во правното лице од ставот (3) на овој член.

(9) Глоба во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност за дејствијата од ставот (1) на овој член ќе му се изрече за прекршок и на одговорното лице во правното лице од ставот (4) на овој член.

(10) На одговорното лице во правното лице од ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член за дејствијата од ставот (1) на овој член покрај глобата може да му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност согласно со закон.

(11) За дејствијата од ставот (1) на овој член сторени намерно на организиран начин, кои се повторуваат, со кои предизвикана е значителна штета или се стекнува со значителна имотна корист, на правното лице му се изрекува глоба во износ од 10% од приходот на правното лице остварен претходната фискална година и прекршочна санкција привремена забрана за вршење одделна дејност согласно со закон.

Член 187

(1) Глоба во износ од 30.000 до 40.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице (голем трговец), ако:

- не ја извести Управата согласно со членот 8 од овој закон,
- не спроведе проценка на ризикот согласно со членот 11 од овој закон,
- не изготви и применува програма согласно со членот 12 став (1) од овој закон,
- не донесе програма, редовно не ја следи и оценува нејзината соодветност, усогласеност и ефикасност согласно со членот 12 став (3) од овој закон,
- постапи спротивно на исклучоците за анализа на клиентот во однос на електронските пари од членот 14 од овој закон,
- не ги спроведе мерките за анализа на клиентот од членот 15 од овој закон,
- не го идентификува и потврди идентитетот на клиентот, лицето кое дејствува во име и за сметка на клиентот или вистинскиот сопственик согласно со членот 16 од овој закон,
- не го идентификува и потврди идентитетот на клиентот согласно со членот 17 од овој закон,
- не го идентификува и потврди идентитетот на лицето кое дејствува во име и за сметка на клиентот согласно со членот 18 од овој закон,
- не го идентификува и потврди идентитетот на вистинскиот сопственик согласно со членот 19 од овој закон,
- не постапи согласно со членот 32 од овој закон,
- не го следи деловниот однос согласно со членот 37 од овој закон,
- не спроведе засилена анализа на клиентот согласно со членот 39 од овој закон,
- не спроведе засилена анализа на клиент кој не е физички присутен согласно со членот 41 од овој закон,
- не спроведе засилена анализа на клиентот - носител на јавна функција согласно со членот 42 од овој закон,
- не спроведе засилена анализа кога деловниот однос или трансакцијата вклучува високоризична земја согласно со членот 43 од овој закон,
- не спроведе засилена анализа во врска со деловните односи и трансакциите со непрофитни организации согласно со членот 44 од овој закон,
- не спроведе засилена анализа кон сложени и невообичаени трансакции согласно со членот 45 од овој закон,

- не обезбеди примена на мерките и дејствијата за спречување на перење пари и финансирање на тероризам согласно со членот 48 од овој закон,
- ги довери обврските за анализа на клиентот на трети страни спротивно на членот 49 од овој закон,
- не постапи согласно со членот 50 од овој закон,
- не постапи согласно со членот 51 од овој закон,
- не утврди идентитет на клиент согласно со членот 52 став (1) од овој закон,
- не постапи согласно со членот 52 став (2) од овој закон,
- не утврди идентитет на клиент согласно со членот 53 од овој закон,
- не утврди идентитет на клиент согласно со членот 54 од овој закон,
- не утврди идентитет на клиент согласно со членот 56 од овој закон,
- не утврди идентитет на клиент согласно со членот 57 од овој закон,
- прими готовина спротивно на членот 58 од овој закон,
- извршат регистрација на хартии од вредност, друг имот или правни работи или за пријавување или вршење на пренос на пари, хартии од вредност или друг имот, спротивно на членот 58 став (2) од овој закон,
- не ги чува податоците, информациите или документите согласно со членот 62 од овој закон,
- не ги достави до Управата собраните податоци, информации и документи во случај на готовинска трансакција во износ од 15.000 евра во денарска противвредност или повеќе без оглед дали станува збор за една трансакција или повеќе очигледно поврзани трансакции согласно со членот 63 од овој закон,
- не достави податоци до Управата согласно со членот 64 од овој закон,
- не ја извести Управата и не ја задржи трансакцијата согласно со членот 65 ставови (2) и (3) од овој закон,
- не достават до Управата податоци, информации и документи во форма на извештај согласно со членот 65 став (4) од овој закон,
- не ги достави извештаите до Управата согласно со членот 67 од овој закон,
- не именуваат овластено лице и негов заменик согласно со членот 68 став (1) од овој закон,
- не формира посебен оддел за спречување на перење пари и финансирање на тероризам согласно со членот 68 став (3) од овој закон,
- не формира посебен оддел за спречување на перење пари и финансирање на тероризам согласно со членот 68 став (4) од овој закон,
- не обезбеди исполнување на услови согласно со членот 68 став (10) од овој закон;
- не именуваат овластено дежурно лице и негов заменик согласно со членот 68 став (11) од овој закон,
- не врши внатрешна контрола согласно со членот 69 од овој закон,
- ги користат податоците обезбедени со овој закон спротивно на членот 71 од овој закон,

- го известат клиентот или трето лице спротивно на членот 72 став (1) од овој закон,
 - не преземе потребни мерки за заштита на податоците согласно со членот 72 став (3) од овој закон.
- (2) За дејствијата од ставот (1) на овој член на правно лице (среден трговец) ќе му се изрече глоба во износ од 20.000 до 30.000 евра во денарска противвредност.
- (3) За дејствијата од ставот (1) на овој член на правно лице (мал трговец) ќе му се изрече глоба во износ од 10.000 до 20.000 евра во денарска противвредност.
- (4) За дејствијата од ставот (1) на овој член на правно лице (микротрговец) ќе му се изрече глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност.
- (5) За дејствијата од ставот (1) на овој член на правните лица од ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член може да им се изрече прекршочна санкција привремена забрана за вршење одделна дејност согласно со закон.
- (6) Глоба во износ од 4.500 до 6.000 евра во денарска противвредност за дејствијата од ставот (1) на овој член ќе му се изрече за прекршок и на одговорното лице во правното лице од ставот (1) на овој член.
- (7) Глоба во износ од 3.000 до 4.500 евра во денарска противвредност за дејствијата од ставот (1) на овој член ќе му се изрече за прекршок и на одговорното лице во правното лице од ставот (2) на овој член.
- (8) Глоба во износ од 1.500 до 3.000 евра во денарска противвредност за дејствијата од ставот (1) на овој член ќе му се изрече за прекршок и на одговорното лице во правното лице од ставот (3) на овој член.
- (9) Глоба во износ од 750 до 1.500 евра во денарска противвредност за дејствијата од ставот (1) на овој член ќе му се изрече за прекршок и на одговорното лице во правното лице од ставот (4) на овој член.
- (10) На одговорното лице во правното лице од ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член за дејствијата од ставот (1) на овој член покрај глобата може да му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност согласно со закон.

Член 189

- (1) Глоба во износ од 30.000 до 40.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на лице кое врши јавно овластување или физичкото лице, ако:
- не спроведува процедура на анализа на клиентот согласно со членот 13 од овој закон,
 - не одбие воспоставување на деловен однос или изврши трансакција или не го прекине деловниот однос со клиентот согласно со членот 46 ставови (1) и (2) од овој закон,
 - врши услуги кои посредно или непосредно овозможуваат прикривање на идентитетот на клиентот односно анонимност согласно со членот 60 став (1) од овој закон,
 - прифаќа плаќања кои се вршат со употреба на анонимна платежна картичка со претплата (припејд-картичка) согласно со членот 61 од овој закон,
 - не достави до Управата податоци, информации и документи согласно со членот 65 став (1) од овој закон,

- се повикува на деловна тајна спротивно на членот 74 од овој закон,
- не ги достави побараните податоци, достави нецелосни или неточни податоци или не ги достави во рок согласно со членот 128 од овој закон,
- не постапи согласно со налогот за следење на деловен однос од членот 132 од овој закон,
- не ја задржи трансакцијата врз основа на издадениот налог согласно со членот 133 од овој закон.

(2) На лицето кое врши јавно овластување или физичкото лице за дејствијата од ставот (1) на овој член покрај глобата може да му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност согласно со закон.

Член 192

(1) Глоба во износ од 10.000 до 15.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правниот субјект (голем трговец) од членот 28 став (1) од овој закон, ако:

- не поседува и чува соодветни, точни и ажурни податоци за вистинскиот сопственик согласно со членот 28 став (2) и

- не ги внесе податоците за вистински сопственик/ци, како и податоците за промените на вистински сопственик/ци во регистарот согласно со членот 31 од овој закон.

(2) За дејствијата од ставот (1) на овој член на правниот субјект (среден трговец) ќе му се изрече глоба во износ од 8.000 до 12.000 евра во денарска противвредност.

(3) За дејствијата од ставот (1) на овој член на правниот субјект (мал трговец) ќе му се изрече глоба во износ од 6.000 до 8.000 евра во денарска противвредност.

(4) За дејствијата од ставот (1) на овој член на правниот субјект (микротрговец) ќе му се изрече глоба во износ од 5.000 до 6.000 евра во денарска противвредност.

(5) Глоба во износ од 1.500 до 2.250 евра во денарска противвредност за дејствијата од ставот (1) на овој член ќе му се изрече за прекршок и на одговорното лице во правниот субјект од ставот (1) на овој член.

(6) Глоба во износ од 1.200 до 1.800 евра во денарска противвредност за дејствијата од ставот (1) на овој член ќе му се изрече за прекршок и на одговорното лице во правниот субјект од ставот (2) на овој член.

(7) Глоба во износ од 900 до 1.200 евра во денарска противвредност за дејствијата од ставот (1) на овој член ќе му се изрече за прекршок и на одговорното лице во правниот субјект од ставот (3) на овој член.

(8) Глоба во износ од 750 до 900 евра во денарска противвредност за дејствијата од ставот (1) на овој член ќе му се изрече за прекршок и на одговорното лице во правниот субјект од ставот (4) на овој член.

Член 194

Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластено службено лице, ако:

- не ги достават бараните податоци согласно со членот 128 од овој закон,
- не ја информираат Управата за резултатот и исходот од доставените извештаи или известувања согласно со членот 131 став (5) од овој закон,
- не достават статистички податоци до Управата согласно со членот 137 став (5) од овој закон,
- не го евидентира секое внесување и изнесување на пари или физички преносливи средства за плаќање преку царинската линија на Република Северна Македонија согласно со членот 141 став (1) од овој закон,
- не ги прибира податоците согласно со членот 141 став (2) од овој закон,
- не го пријавува до Управата внесувањето или изнесувањето на пари или физички преносливи средства за плаќање над 10.000 евра во денарска противвредност согласно со членот 141 став (3) од овој закон,
- не го пријавува до Управата, сомневањето за перење пари и/или финансирање на тероризам согласно со членот 141 став (4) од овој закон,
- не ги чува сите податоци за внесување или изнесување на пари или физички преносливи средства за плаќање, преку царинската линија најмалку десет години од денот на извршениот пренос согласно со членот 141 став (5) од овој закон,
- не изготват годишни програми или планови за вршење надзор над примената на мерките и дејствијата согласно со членот 155 став (2) од овој закон,
- не ја известат Управата кога ќе утврдат сомневање за перење пари и/или финансирање на тероризам како и прекршување на одредбите од овој закон согласно со членот 156 од овој закон,
- не формираат комисии за вршење на надзор согласно со членот 171 став (1) од овој закон,
- не ја известат Управата согласно со членот 171 став (3) од овој закон и
- не ја известат Управата за поднесеното барање за покренување на прекршочна постапка согласно со членот 172 од овој закон.

Член 206

(1) Одредбите од овој закон кои се однесуваат за субјектите од членот 5 став (1) точки 8), 9) и 10) од овој закон ќе започнат да се применуваат во рок од девет месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Одредбите од членот 31 став (2) од овој закон, ќе започнат да се применуваат од 1 јануари 2025 година.